

Politiske mærkesager 2023-2026

Drømme for fremtiden - Arbejde,
Fritid og Fællesskab.

Indhold

Indledning	4
Drømme for fremtiden - Arbejde, Fritid og Fællesskab	5
Politiske mærkesager og mål	6
Mærkesag 1: Vi skal arbejde mere fleksibelt	7
Hvad vil vi arbejde for?	8
Mærkesag 2: Vi vil den grønne omstilling	10
Hvad vil vi arbejde for?	11
Mærkesag 3: Uddannelser hele livet	13
Hvad vil vi arbejde for?	15
Politiske fundament	17
Beskæftigelsespolitisk fundament	18
Uddannelsespolitisk fundament	20
Fagpolitisk fundament	23

Indledning

Teknisk Landsforbunds kongres vedtog ved den 51. ordinære kongres i november 2023 3 politiske mærkesager for kongresperioden fra 2023-2026.

De 3 mærkesager er udarbejdet med udgangspunkt i input fra en række workshops, der har været afholdt i Teknisk Landsforbunds hovedbestyrelse i sommeren og efteråret 2023. De 3 mærkesager er visionære idéer, der viser en vej for nye politiske holdninger, som Teknisk Landsforbunds politiske udvalg og hovedbestyrelse kan konkretisere som politiske forslag i kongresperioden fra 2023-2026.

De politiske mærkesager for 2023-2026 hviler på Teknisk Landsforbunds politiske fundament. For at være skarpe på, hvilke grundholdninger Teknisk Landsforbund står på, har vi, sammen med de politiske mærkesager, vedlagt en beskrivelse af Teknisk Landsforbunds politiske fundament, som mærkesagerne står på skuldrene af. Det er nemlig ikke uvæsentlige holdninger, fundamentet er rundet af. Det er de holdninger, Teknisk Landsforbund til hver en tid skaber opmærksomhed om, og som vi altid markerer os på, når det er relevant.

Drømme for fremtiden – Arbejde, Fritid og Fællesskab

Politiske mærkesager og mål

Arbejdsmarkedet udvikler sig hastigt i disse år, og det kommer kun til at gå stærkere i de kommende. Ny teknologi kommer bragende sammen med et markant større fokus på bæredygtighed og grøn omstilling.

Medlemmerne af Teknisk Landsforbund spiller en nøglerolle på de kommende års arbejdsmarked, men den store omskiftelighed stiller store krav til os som fagforbund, ligesom det stiller store krav til det enkelte medlem og de fællesskaber, vi indgår i.

Vi skal være en faglig sparringspartner og give medlemmerne råd om karriere og efteruddannelse. Vi skal være en let adgang til stærke netværk på tværs af fagligheder og med udgangspunkt i den nyeste viden – og dermed sikre sammenhold på et foranderligt arbejdsmarked. Vi skal kontinuerligt kæmpe for ordentlige løn og ansættelsesforhold for medlemmerne, og for de ledige medlemmer skal vi være en hjælpende hånd og formidle jobs til dem.

Vores ypperste opgave er kort sagt at hjælpe medlemmerne med at indfri deres fulde potentiale.

For at nå i mål med ambitionerne har vi, med udgangspunkt i de politiske udvalg i Teknisk Landsforbund, defineret tre mærkesager. Mærkesagerne rummer ikke alt, hvad vi arbejder for, men er de tre områder, som vi bruger som pejlemærke for det politiske arbejde i kongresperioden. Pejlemærkerne skal senere udfoldes i konkret politik og handleplaner.

Mærkesag 1: Vi skal arbejde mere fleksibelt

En bedre balance mellem arbejdsliv, fritid og evt. frivilligt arbejde er et stort ønske for mange af TL's medlemmer. Mange arbejdspladser er plaget af stressrelaterede sygdomsmeldinger og ofte bliver stress begyndelsen på en ond spiral. Når først én medarbejder bliver sygemeldt med stress, bliver kollegaerne pressede, og det er ikke ualmindeligt, at en stresssygemelding sætter gang i en domino-effekt, hvor der altid er kollegaer fraværende på grund af sygdomsmeldinger.

Produktiviteten er steget voldsomt i de seneste 30 år, og vi ser, at flere og flere på arbejdsmarkedet oplever udfordringer med stress, som hvert år er skyld i 1 mio. sygedage i Danmark. Vi er i den længste periode i de seneste 100 år, hvor der ikke er justeret på arbejdstiden, og vi skal være på arbejdsmarkedet i flere og flere år.

Vi så under corona, hvordan arbejdslivet kan skrues sammen på helt andre digitale og dynamiske måder. Det er erfaringer, som vi vil tage med os videre.

I fremtiden skal vi kræve mere fleksibilitet i vores arbejdsliv. Både så vi kan udføre mere effektiv og agil opgaveløsning, men også så vi har tid til at udleve andre drømme for vores liv. Der er en bevægelse i gang i disse år med en bølge af krav til et fundamentalt anderledes arbejdsliv. Det er en bevægelse, som vi skal hjælpe på vej.

En bedre balance mellem arbejdsliv, familie og fritid er ikke blot et stort ønske for mange af vores medlemmer. Det er en forventning.

Hvad vil vi arbejde for?

Det er tid til at tænke stort. Fremtidens arbejdsliv skal se markant anderledes ud. Vi arbejder for, at arbejdslivet bliver reformeret. Helt konkret vil TL kæmpe for, at flere i fremtiden får mulighed for en 4-dages arbejdsuge, så der bliver mere plads til fritiden. Vi skal samtidig bruge vores ambitioner om et fleksibelt arbejdsliv til at få inkluderet flere kompetencer i fællesskabet på arbejdsmarkedet.

Vi skal ikke alene definere os i forhold til vores job. Vi er så meget mere, og der skal også være plads og tid til, at vi får udlevet andre sider af os selv, mens vi kan. Vi skal have tid til at være sammen med familien – både den tætte familie og den udvidede familie. Vi skal have tid til at dyrke vores hobbyer – det kan være alt fra modelfly til løbeklubben. Det kan også være civilsamfundssopgaver – måske lektiehjælp, frivillig i en lokalforening eller bruge vores faglige viden til at hjælpe andre.

Derfor vil vi arbejde for et langt mere fleksibelt og frit arbejdsliv, hvor vi ikke blot indretter vores fritid efter vores arbejdsliv, men betragter mennesker som mere end blot deres arbejde.

Det kræver et opgør med de nuværende rammer for arbejdslivet, hvor vi sikrer de bedste muligheder for, at medlemmerne i endnu højere grad bliver hele mennesker – både til gavn for arbejdspladserne, familierne, civilsamfund og den enkelte.

Vores opgave som fagforening er at understøtte den udvikling, hvor vi giver medlemmerne mulighed for at arbejde på nye måder – efter eget ønske. Som et eksempel eksperimenteres der i disse år både på private og offentlige arbejdspladser med en fire dages arbejdsuge. De foreløbige resultater er meget positive og peger i retning af, at det er muligt at omstille - og i mange tilfælde nedsætte - arbejdstiden uden, at det går ud over produktiviteten.

Vi arbejder i TL for, at vi får indrettet arbejdsmarkedet – og arbejdslivet – mere fleksibelt. Det kræver politiske forandringer, som vi kæmper for, og det kræver at vi, tillidsrepræsentanter og medlemmer, indsamler og formidler viden og erfaringer i forhold til et mere fleksibelt arbejdsliv.

Mærkesag 2: Vi vil fremme den grønne omstilling

Danmark skal være et mere grønt og bæredygtigt land – den grønne mønsterbryder, der viser vejen for andre lande og inspirerer dem til også at tage skridt mod en mere bæredygtig fremtid. Det kræver både politisk vilje og en fælles indsats fra alle dele af samfundet – for hvis vi ikke alle er med til at skubbe i den retning, vil det få alvorlige konsekvenser for fremtidige generationer.

Den grønne omstilling er både meget nærværende og meget diffus. De fleste er efterhånden opmærksomme på, at vi i disse år står foran en omstilling i retning af en mere bæredygtig produktion, energi, forbrug og fødevarer. Både som samfund, virksomhed og individ bliver vi nødt til at ændre vaner og prioriteringer. Det er både store ændringer, som den enkelte ikke har så stor indflydelse på, men også mindre individuelle justeringer, der har betydning for, hvor hurtigt vi kommer i mål med den grønne omstilling.

Nye teknologier er et af de væsentlige redskaber i den grønne omstilling, da ny teknologi kan skabe en mere effektiv produktion og dermed sænke drivhusgasudledningen. Vores medlemmer spiller en central rolle i den grønne omstilling. De kan være de tekniske, grønne pionerer, som arbejdsmarkedet har brug for – og de kan finde de innovative løsninger, der er nødvendige.

TL har mange medlemmer, der arbejder med grøn omstilling i deres virksomheder. Mange teknikere og designere er hver dag med til at finde smarte bæredygtige løsninger på konkrete udfordringer. Inden for byggeriet stilles der krav om, at materialer skal være bæredygtige – både når de forarbejdes, anvendes og når de siden bortskaffes.

Men også medlemmer, der ikke umiddelbart arbejder for og med bæredygtige løsninger, kan bidrage til en grønnere og mere bæredygtig verden ved at justere vaner og finde løsninger. Det kan være alt fra energibesparende tiltag på virksomheden, en grøn dag i kantinen eller samkørsel til og fra arbejde.

Hvad vil vi arbejde for?

Vi vil arbejde for, at Danmark sætter høje ambitioner på klimadagsordenen – og lever op til dem. Derfor vil vi arbejde for, at den nødvendige lovgivning, der sikrer netop dette, bliver implementeret. Og at der politisk sættes fokus på tiltag, der er med til at løfte den grønne dagsorden.

Men manglen på teknisk arbejdskraft bliver større og større – og hvis Danmark skal nå de politiske visioner om en 70% CO₂-reduktion i 2030, spiller kvalificeret, teknisk arbejdskraft en afgørende rolle. TL vil arbejde for, at Danmark får uddannet den nødvendige grønne, tekniske arbejdskraft. Det er en forudsætning for, at nå de ambitiøse grønne mærkesager.

Samtidig skal den nuværende arbejdsstyrke rustes bedst muligt til at være med til at løfte den grønne omstilling. Det er vigtigt, at så mange som muligt bidrager til at sænke drivhusgasudledningen, og derfor vil vi sikre en kontinuerlig strøm af nyuddannede grønne, kreative specialister i de kommende år og sikre, at en mangfoldig talentskare søger de uddannelser, som understøtter den grønne omstilling.

Der er langt mere teknisk talent derude, som skal kende til vores uddannelser. Der er langt flere, der skal søge STEM-uddannelserne - sammenlignet med i dag. Ikke mindst skal flere kvinder søge uddannelserne, da der er forholdsmæssigt færre kvinder, der søger uddannelserne i dag. Slutteligt skal det grønne fylde endnu mere på uddannelserne.

Vi skal konstant have fokus på de arbejdspladser, der skal levere den grønne omstilling – for det er mange af fremtidens job er. Derfor skal vi hjælpe med at formidle medlemmer ud til disse områder – f.eks. via TLJob.

Derudover vil vi dyrke de gode, innovative tekniske projekter, som medlemmerne får til at ske på landets arbejdspladser – bl.a. ved at indsamle og formidle gode eksempler, der understøtter den grønne omstilling. Og en del af det vil være i højere grad at gøre brug af hinandens kompetencer på tværs af teknik og design. Designerne har en udpræget innovativ og kreativ tilgang til opgaveløsninger – og ved at smelte disse kompetencer sammen med teknikernes know how, opnår vi den kombination, som fremtidens arbejdspladser vil efterspørge.

Vi skal vise omverdenen, hvordan TL's medlemmer arbejder og udbrede de gode løsninger – og lade deres bidrag på landets arbejdspladser inspirere og motivere andre til gå samme vej.

Mærkesag 3: Uddannelser hele livet

Arbejdsmarkedet er i hastig forandring. Nye teknologier vil uden tvivl afvikle hele fag, men vil også skabe nye arbejdsområder. Mange af fremtidens job er slet ikke opfundet endnu.

Det betyder, at vi livet igennem både skal vedligeholde og udbygge vores kompetencer. Vi kan ikke længere forvente at fortsætte i det job eller den funktion, som vi oprindeligt har uddannet os til.

Medlemmerne arbejder i en verden fuld af forandringer – med nye krav om omstillingsparathed, nye teknologier og behov for nye kompetencer. Teknisk Landsforbund skal være den stolpe, som medlemmerne læner sig op ad, hvis arbejdslivet giver problemer, men samtidig skal vi også være en fagforening, der opbygger stærke fællesskaber, som skaber de bedste rammer for faglig og personlig udfoldelse for medlemmerne.

Ingen skal kæmpe alene med deres udfordringer; ingen kan klare alt selv.

Vi skal ruste medlemmerne bedst til fremtidens arbejdsmarked – og derfor skal vi være stærkere. Det bliver vi ved at stå sammen og lære af hinanden. For selvom arbejdsmarkedet forandrer sig, så består fællesskabet. Og fællesskabet giver styrke. Fællesskab på tværs af fagligheder giver tryghed, sikkerhed og udvikling.

Kigger vi på fremtidens arbejdsmarked, er der meget, der taler for, at vi uddanner os i etaper. Bygningskonstruktøren, der oprindeligt har en faglært uddannelse, har ofte bedre faglige forudsætninger og en større forståelse for branchen og byggeriets processer. Også resten af arbejdslivet, vil det være oplagt at supplere med kortere eller længere uddannelsesforløb.

Det skal også være muligt, helt at skifte spor. Der kan være mange grunde til, at den enkelte ønsker at skifte spor i løbet af arbejdslivet. Vores interesser og præferencer forandrer sig livet igennem, vi opdager nye sider af os selv, som vi ønsker at udvikle – både fagligt og personligt. Al den viden vi tilegner os, gør os til kompetente medarbejdere, men vi har også selv et ansvar for at vedligeholde og udbygge vores kompetencer livet igennem.

Hvad vil vi arbejde for?

Vi skal sikre, at TL's medlemmers faglighed stadig er relevant i fremtiden – og dermed udbygge teknikernes berettigelse på det danske arbejdsmarked, så de kreative specialister ikke kommer i klemme mellem faglærte medarbejdere og ingeniører og arkitekter.

Vi vil arbejde for, at medlemmerne er rustet bedst muligt til det endnu udefinerede fremtidige arbejdsmarked. Derfor skal det være muligt, at vi uddanner os hele livet igennem. Også når du er ledig. Det skal i højere grad end i dag være muligt at uddanne sig på dagpenge. I dag begrænses de muligheder. De skal udvides.

Konkret vil vi arbejde for, at rammerne for et fleksibelt karriereforløb er til stede. Vi skal kunne efter- og videreuddanne os livet igennem og vi skal have mulighed for at skifte spor undervejs. Vi skal sende et kraftigt signal til de unge om, at det er fint at uddanne sig løbende livet igennem, fremfor at al uddannelse tages i tyverne. På den måde får vi uddannet mere fleksible medarbejdere, der løbende supplerer deres uddannelse efter evner og interesse.

Samtidig vil vi styrke fællesskaberne blandt medlemmerne, så de bruger hinanden til faglig og personlig sparring og inspiration – f.eks. er der oplagte synergier og gevinster ved i højere grad at sikre sammenhæng mellem teknik og design. Ved at styrke og udbygge sammensmeltningen mellem kreativt og teknisk talent vil vi skabe eftertragtet arbejdskraft.

Politisk skal vi arbejde for, at der etableres økonomiske incitament, der understøtter muligheden for at uddanne sig livet igennem. Det kan være gennem en uddannelseskonto der sikrer den enkelte mulighed for at uddanne sig løbende igennem arbejdslivet.

Politiske fundament

TL er en medlemsdemokratisk fagforening og levende organisation, der kontinuerligt skal tilpasse sig samfundsudviklingen og medlemmernes situation. Det gøres ved løbende at tilpasse aktiviteter og indsatser efter medlemmernes behov – og også at udvikle politikker, der understøtter de forandringer, som TL vil skabe for medlemmerne.

Enkelte politiske mærkesager får øget opmærksomhed i en periode, hvor der er handlerum og muligheder for at skabe forandringer. Det er TL's politiske mærkesager.

Men der er også problemer og mål, der er langvarige og dermed aldrig ude af TL's horisont. Disse grundsten udgør fundamentet for TL's fagpolitiske holdninger og mål – og de er forankret i TL's politiske udvalg Fagpolitisk Udvalg, Uddannelsespolitisk Udvalg og Beskæftigelsespolitisk Udvalg.

Det kontinuerlige arbejde i disse udvalg vil altid være udgangspunktet for de løbende diskussioner i TL – og er dermed det politiske fundament, som vi udvikler organisationen ud fra.

Beskæftigelsespolitisk fundament

Beskæftigelsesindsatsen

- Et opgør med Regeringens fokus på at udvide arbejdsudbuddet på bekostning af velfungerende arbejdsliv.
- Beskæftigelsesindsatsen skal understøtte jagten på det varige job – og ikke jagten på småjobs eller etablering af CVR-nummer for at køre som bud som en sidste udvej.
- Beskæftigelsesindsatsen skal være regionalt forankret .
- Færre krav og mindre bureaukrati.
- Beskæftigelsesindsatsen og socialindsatsen skal adskilles.
- Et selvstændigt fokus på forsikrede ledige og evt. jobparate kontanthjælpsmodtagere.
- Beskæftigelsesindsatsen skal bygge på højt kvalificerede tilbud indenfor efteruddannelse og jobformidling.

Øget fokus på og samarbejde med uddannelser

- Øget dialog med og kritisk stillingtagen til uddannelsesinstitutionernes ansvar i forhold til deres uddannelser og dimittenders jobmuligheder.
- Man skal ikke forgæves tage en uddannelse for så at ende i et job langt fra ens uddannelsesfaglighed.

Beskæftigelsesindsatsen skal modarbejde prekarisering

- Vi skal stoppe den øgede prekarisering og arbejde for ordentlige vilkår for alle lønmodtagere.

Den grønne omstilling

- Kendskab: Vi skal øge kendskabet til og kontakt med det grønne arbejdsmarked.
- Kendskab: Vi skal hjælpe vores medlemmer hen til de ledige jobs inden for den grønne omstilling.
- Markedsføring af uddannelser: Vores uddannelser inden for de grønne områder udvikles og markedsføres overfor arbejdsgivere.
- Virksomhedernes ansvar: Virksomheder skal i højere grad tage/have ansvar for at arbejdsmarkedet udvikles, så DK kan konkurrere bedst muligt indenfor nye vækstområder - fx grøn omstilling. Bl.a. ved at inddrage nyuddannedes fagligheder, hvor der er brug for den (grøn omstilling) på arbejdsmarkedet.

Bedre vilkår, adgang og deltagelse for medlemmer på VEU

- Løbende videre-og efteruddannelse er en forudsætning for at et robust, bæredygtigt og fleksibelt arbejdsmarked. Ledige bør tilbydes kvalificeret efteruddannelse.
- Større fokus på værdien af og tilbud til kompetencegivende VEU for både ledige og beskæftigede.
- Uddannelse skal igen være i centrum i den danske model for arbejdsmarkedet.
- Styrket vejledning til medlemmer (herunder dimittender), der har behov for nye perspektiver og muligheder ift. job og uddannelse.
- Evalueringer og analyser skal også inkludere mere langsigtede effekter af uddannelse på dagpenge.
- 6 ugers jobrettet uddannelse skal være en rettighed for alle ledige.
- Ledige skal have ret til hjælp i forbindelse med ønske om sporskifte.

Uddannelsespolitisk fundament

Uddannelsesvalg

- Flere skal vælge en erhvervsuddannelse – både unge, der vælger en erhvervsuddannelse som ungdomsuddannelse, og studenter, der ønsker en praktisk uddannelse.
- Kendskabet til de tekniske erhvervsakademiuddannelser skal øges. Der er stort fokus på manglen på faglærte og dimittender med lange videregående uddannelser, mens erhvervsakademiniveauet fylder for lidt på trods af stor efterspørgsel på netop denne dimittendprofil.
- Flere kvinder skal vælge en STEM-uddannelse, dels for at sikre flere dimittender inden for de tekniske (og øvrige STEM-) uddannelser, dels for at sikre en bedre kønsbalance inden for disse fag (STEM er den engelske forkortelse af Science, Technology, Engineering og Mathematics og dækker over uddannelser på alle niveauer).

Overgange

- For at lette overgangen fra gymnasiet til en erhvervsakademiuddannelse, skal der indføres et praktikum eller anden form for værkstedsundervisning.

Uddannelsessektoren

- TL arbejder for at sikre et sammenhængende uddannelsessystem på tværs af sektorer. Det skal være nemt og smidigt at bevæge sig på tværs af uddannelser og fag, både vertikalt og horisontalt.
- Erhvervsakademisektoren skal være en selvstændig sektor med udbud i hele landet.
- Internationale studerende skal igen have mulighed for at studere på erhvervsakademierne, og vi skal arbejde for, at flere af de internationale studerende efterfølgende vælger at blive i Danmark.

Bæredygtighed

- Bæredygtighed skal være en integreret del af alle erhvervs- og erhvervsakademiuddannelser.

Livslang læring

- TL arbejder for at skabe de bedste rammebetingelser for efter- og videreuddannelser – for både overenskomstdækkede, ikke-overenskomstdækkede og ledige.
- Det er vigtigt, at der er relevante efter- og videreuddannelses tilbud til alle faggrupper – både på fuldtid og deltid.
- En individuel uddannelseskonto, skal sikre at alle har mulighed for at uddanne sig efter et vist antal år på arbejdsmarkedet.

Fagpolitisk fundament

Overenskomster

- Overenskomstdækning af alt TL-arbejde.
- Løbende forbedringer af overenskomst vilkår for TL's medlemmer.
- Ligebehandling af vikarer.
- Kortere arbejdstid / 4-dages arbejdsuge / fleksibelt arbejde.
- Overenskomstdækning af TL's uddannelser.

Arbejds miljø

- Bedre balance mellem arbejds- og familieliv.
- Registrering af arbejdstid.
- Anerkendelse af psykiske arbejdsskader på lige fod med fysiske.
- Et godt psykisk arbejdsmiljø uden stress og (sex)chikane.
- Ret til at bryde af både fysisk og elektronisk (og holde fri).

Ligestilling

- Ligestilling på arbejdsmarkedet, uanset køn, race, hudfarve, religion eller tro, politiske anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller etnisk, national eller social oprindelse.
- Fuld løn under barsel og forældreorlov.
- Lukning af løngabet mellem mænd og kvinder.

Pension og senior

- Ordentlige pensionsvilkår for alle.
- Et arbejdsmarked og pensionsordninger, der rummer ældre medarbejdere.
- Sikring af Pension for funktionærer (ordning hos pensions selskabet PFA) som primært valg.

Vilkår og rammer for tillidsvalgte

- God understøttelse af tillidsvalgte (udvikling, uddannelse og fællesskab).
- Attraktive vilkår for tillidsvalgte.

Andet fagpolitisk

- Offentlighed om lønninger på arbejdspladser.
- Ligebehandling af udenlandsk arbejdskraft.
- Begrænsning af vikar-, tidsbegrænsede ansættelser, samt nul timers kontrakter.
- Fuld dækning af løn og udlæg ved konkurs.
- Registrering af arbejdstid.
- Forbud mod konkurrencebegrænsninger efter ansættelsens ophør.
- Ordentligt vilkår for freelancere.
- Generelt arbejder TL for at modvirke diskrimination pba. alder, køn, seksualitet, handicap mv.
- Vi skal hjælpe medlemmer, der ikke har en overenskomst.

*Teknisk Landsforbund, juni 2024.
Foto: Kåre Viemose og TL.*